

Fra: Kragerøvassdragets Grunneierlag
v. Leder Leif Grønstad, Gjerdeveien 8, 3766 Sannidal
Mail: lgron@kebas.no Mob: 908 40 558

Sannidal 19. sept. 2015

Til: NVE Konesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua, 0301 Oslo
Mail: nve@nve.no/konesjonsaker

Deres ref.:201501415-4 Arkiv 313/017.2Z

Dokument datert: 11.08.2015

Uttalelse til Fossing Sørsmolt Holding AS

Søknad om tillatelse til uttak av vann fra Lona-vassdraget i Bamble og Kragerø kommuner, Telemark - høring

Kragerøvassdraget er planlagt gjenopprettet som et fullverdig laksevassdrag med en naturlig reprodukerende laksestamme. Planene inneholder både oppvandring av laks og utvandring av smolt. Planene er utført av NINA og Norskog. NINA har forsiktig anslått at vassdraget kan produsere 4,5 tonn laks årlig og regner med at det kan bli en av de 30 beste lakseførende vassdrag i landet. Det foreligger og en næringsrapport fra Norskog som viser at et slikt prosjekt vil kunne tilføre Drangedal og Kragerø betydelige ressurser og arbeidsplasser. Regulanten, Skagerak Kraft AS, har i sine konsesjonsbetingelser at Miljødirektoratet kan utløse pålegg om å gjenopprette vassdraget som et fullverdig laksevassdrag. Grunneierlaget, som har fått utarbeidet planene, har i brev 19. mai 2014 bedt Miljødirektoratet utløse konsesjonsbetingelsene.

Verdien av rene og sykdomsfrie fjorder:

Framtidig villaksstamme i Kragerøfjorden v/ Karagerøvassdraget vil kunne påvirkes uheldig, genetisk av eventuelle rømninger og av mulig sykdom og parasitter - problem som ser ut til å følge oppdrettsnæringen overalt hvor den slipper til. Kragerøvassdragets Grunneierlag vil henstille til våre myndigheter og beslutningstakere å ivareta Kragerøfjorden og tilstøtende fjorder som rene og sykdomsfrie områder.

Kragerøfjorden er en av landets mest utbygde og verdifulle hytte- og turistområder. En forutsetning for å beholde disse viktige verdiene er at fjorden holdes ren.

Slik søknaden nå foreligger, virker den mangelfull når det gjelder hvordan dette skal sikres. Det vil også bemerkes at økonomien i tiltaket nærmest ikke er redegjort for. At det finnes få økonomiske beregninger bortsett fra hva en summarisk forventer at anlegget vil koste, er betenkelig.

Vi har overslagsmessig beregnet påregnelig lønnsomhet for tiltaket. Det viser små marginer og det er derfor usikkert om tiltaket vil være lønnsomt. Tiltaket vil kunne påføre samfunnet betydelige ulemper dersom disse forholdene (svak inntjening og anlegg som ikke ivaretar driftsstabilitet samt fare for rømming og sykdomsspredning) senere viser seg å inspirere til snarveier i drift.

Det bør settes krav som sikrer en ren fjord og kyst og som gjør det mulig umiddelbart å stoppe driften av anlegget dersom det fører til forurensning. Dette spesielt dersom det etableres et nytt aksjeselskap.

Verdi av tiltaket antas å være liten:

Kragerøvassdragets Grunneierlag har tillatt seg å gjøre en tidligfase overslagsberegning av forventet driftsresultat på bakgrunn av opplysninger i søknaden samt gjennomsnittstall fra Fiskeridirektoratet. Vi mener ulempene ved tiltaket kan være større enn nytten av tiltaket. Tiltaket er neppe av stor betydning for landets smoltforsyning.

Bakgrunn for tall som er brukt:

Dataene er hentet fra Fiskeridirektoratet (Lønnsomhet: Settefiskproduksjon, laks og regnbueørret).

Tallene per stk er gjennomsnittstall for selskaper som kun har solgt smolt i 2013. Disse gjennomsnittstallene er multiplisert opp til en produksjon på 2.5 mill smolt.

Tidligfase gjennomsnittlig lønnsomhets overslag for 2,5 mill smolt, som i Fossing

Gjennomsnittstall for selskaper som kun har solgt smolt i 2013. [kr./smolt]		2.5 mill smolt [kr.]	
Rogn og yngelkostnad per stk	1,60	kr.:	4 000 000
Fôrkostnad per stk	1,34	kr.:	3 350 000
Forsikringskostnad per stk	0,10	kr.:	250 000
Vaksinasjonskostnad per stk	1,12	kr.:	2 800 000
Lønnskostnad per stk	1,62	kr.:	4 050 000
Avskrivninger per stk	1,02	kr.:	2 550 000
Elektrisitetskostnad per stk	0,51	kr.:	1 275 000
Annen driftskostnad per stk	1,92	kr.:	4 800 000
Netto finanskostnad per stk	0,40	kr.:	1 000 000
Sum produksjonskostnader		kr.:	24 075 000
Inntekt 2,5 mill smolt pris per stk	10	kr.:	25 000 000
Resultat før skatt		kr.:	925 000

Kommentarer til beregningen og resultatet:

- Det vil selvfølgelig være bedrifter som har lavere/ høyere kostnader enn de gjennomsnittstallene som her er brukt. Etter Telemark avisa 29. april 2014 hadde Sørsmolt i 2013 en driftsinntekt på 23.426 mill kroner og et driftsresultat på 2.207 mill kroner. Årsresultatet var 1.499 mill kroner. Selskapet hadde en egenkapital på 11.953 mill kroner.
- Avskrivninger på 2,55 mill kroner synes å være lavt med en investeringskapital på 50-60 mill kroner. Kostnaden er anslått på tidligfase i prosjektet og må forventes å bli høyere.
- Selskapet kan få en kostnad til frakt av smolt fra Kjølebrønn til Fossing som ikke alle selskaper som er med i bransjegjennomsnittsberegningen har. Det kan derfor være nærliggende å anta at selskapet vil ha en høyere produksjonskostnad enn det disse gjennomsnittstallene gir.
- For inntektene er det gunstig antatt at all smolt selges uten svinn. Denne antagelse er urealistisk gunstig. Dersom en blir sittende igjen med en beholdning eller har svinn under produksjonen vil det medføre tap av inntekter for bedriften.

Konklusjon:

En forenklet lønnsomhetsanalyse basert på gjennomsnittstall for sammenlignbar næring viser at det kan synes som at selskapet lett kan ende opp med røde tall.

Arbeidskrevende gamle fløtningsdammer:

Tiltaket viser til bruk av et omfattende system av gamle fløtningsdammer. Vi mener tiltaket ikke kan ha økonomi til arbeidskraftkrevende betjening av disse gamle innretningene. Som kan være i tvilsom stand. De har kanskje ikke vært brukt på over 20 år. (Hevd?)

Kan være utsatt beliggenhet ved storflom:

Fiskekar er vist tett til veien. Ved dambrudd kan innholdet bli skyllet på fjorden. Planleggingen ser ikke ut til å ha tatt høyde for at anlegget ikke skal forurense i en katastrofesituasjon. Anlegget kan virke ubeskyttet for pårenning av skip og større båter.

Rømningsfare fra anlegget: Side 6 i konsesjonssøknaden

«Oppdrettsnæringen har i dag et underskudd på smolt, og det vil være svært praktisk og nyttig å produsere mer smolt i Oslofjorden for å dekke matfiskanleggene på Sørlandet sitt behov for kvalitetssmolt fra lokale produsenter. Sjøområdene i disse delene av Oslofjorden har ingen anlegg, og er derfor sykdomsfrie i forhold til det som ellers er situasjonen i de mest intensivt drevne områdene langs Vestlandskysten.»

For de lakseførende vassdrag i området er særdeles viktig at Sørlandet og Oslofjorden fortsatt holdes sykdomsfrie og også fri for genetisk påvirkning. Hvordan dette anlegget skal sikres for rømninger ved flommer som en må forvente kommer hyppigere i framtida er lite redegjort for. Før eventuell konsesjon kan gis forventer vi at det settes krav til dette ved utforming av anlegget.

Anlegget med smoltkar ligger "på bryggekannten" og det er liten sikkerhet mot rømning ved påkjørsel av fartøy, større utstyrsvikt, sabotasje eller ved feilbetjening.

Slik søknaden er formulert synes det som om selskapet ønsker utbygging av Oslofjorden og Sørlandskysten med matfiskanlegg for å utnytte at disse områdene er sykdomsfrie. Det synes også som at de baserer seg på leveranser til anlegg i dette området. Vi betrakter det som stort tap for samfunnet dersom disse fjord- og kystområdene skulle bli befengt med sykdom på laks og forurensing fra matfiskanlegg.

Håndtering av avfall og smitte?

Videre fra søknaden: *"Egnede vannkilder for settefiskproduksjon er også en mangelvare langs kysten. Lonavassdraget med tilhørende reguleringsrettigheter knyttet til Fossing Bruk, utgjør et særdeles godt utgangspunkt for smoltproduksjon, og særlig i kombinasjon med nåværende og nærliggende produksjon ved Sørsmolt AS"*

Fossing Bruk er et trangt sted uten utvidelsesmulighet: Areal ca 15 da. Under orientering til hytteeiere i nabolaget ble det hevdet at det ikke skulle fylles utover eksisterende tomt. På skisse side 14 er det allerede fylt ut til øst. Anlegget er vist uten noe utvidelsesmulighet. Det er ikke avsatt plass til fiskemøkk, død fisk og avfall. Det er satt av lite plass til renseanlegg og dette er ikke beskrevet. Utfylling kan bli kostbart, her er dypt helt inn til bryggekannten.

Rundt grønn pil på utløp av "Renseanlegg", se skisse s. 14 er det litt brune "møkkklignende illustrasjoner". Det forutsettes at avløpsvannet renses slik at Fossingfjorden ikke utsettes for økt belastning.

På side 13 heter det: *«Vannet planlegges å renne inn i anlegget, samt at anlegget etableres så høyt over høyeste flo (inkludert mulig havstigning), at avløpsvannet også kan renses uten pumping for utslipp til sjø.»*

Videre heter det på side 14: *«Behov for «oppstrøms» vannbehandling forfiskeanlegget krever at vannvei føres til omtrent 9 moh. der det etableres vannbehandling, slik at driftsvannet kan renne videre til. Også avløpet planlegges å renne via filter til resipient.»*

Hva vannbehandling består i er ikke redegjort for. Et filter kan være så mangt. (Sil?) Det bør absolutt settes krav til hva slags filter som her planlegges. Et fullverdig renseanlegg burde vært omtalt.

Virkning for andre brukere av vassdraget s 23:

På side 23 heter det: «Vannkvalitet i vassdraget er innledningsvis undersøkt ved en prøve fra Grummestadvatnet 19.september 2013. Vassdraget er sannsynlig resipient for avrenning fra spredt bosetting i nedbørfeltet, men store vannmengder fortynner dette. Det er registrert en fjellbrønn i NGU-Arealis-databasen ved Moen like vest for Kåsa, langs Rørholtveien. Ellers antas de fleste husene å ha egne brønner. Ingen av disse antas berørt av eksisterende bruk av vassdraget og det ventes ingen endring i hydrologiske forhold ved planlagte tiltak.»

Dette bør det være mulig å skaffe godt datamateriale for.

Forholdet til framtidig reproduserende vill-laksestamme i det nærliggende Kragerøvassdraget, og eksisterende reproduserende vill-laksstammer i Herrevassdraget, Skiensvassdraget og Lågenvassdraget er ikke nevnt i søknaden. Vi mener dette bør utredes av nøytral og ledende forskningsinstitusjon med vill-laksvandring som spesialfelt

"Samfunnsmessige virkninger" side 24

«Et nytt settefiskanlegg for produksjon av 2,5 millioner stor smolt, vil gi samfunnsmessige store positive ringvirkninger, både ved etablering av nye arbeidsplasser, men særlig ved å sikre lokal smolt til matfiskanlegg sørover langs kysten. Generelt kan en regne med en samlet årlig samfunnsmessig verdiskaping på nærmere 100 millioner kroner for hver million smolt som produseres. En utvidelse av smoltproduksjonen i Kragerø vil også styrke grunnlaget for en eventuell utvidet produksjon ved Sørsmolt AS sitt anlegg i kommunen.»

Innledningsvis i søknaden søkes det om 5millioner tonn. Her er det redusert til 2,5 millioner tonn. Så vidt vi kan forstå er det tilgjengelig vann som begrenser. Det er neppe nok vann tilgjengelig for denne utvidelsen på Sørsmolts anlegg i Kjøllebrønn. Den samlede årlige samfunnsmessige verdiskapningen er satt til 100 mill kroner. Det bør redegjøres for hvordan en er kommet fram til dette høye tallet.

I avis intervju, Telemarks Avis (TA) og Kragerø Blad Vestmar (KV), er det kommet fram at anlegget vil skape 50 arbeidsplasser. I senere intervjuer opereres det med 15-20 arbeidsplasser. Uansett om det er 15 eller 50 arbeidsplasser vil det bety betydelige kostnader som må dekkes gjennom økt pris på smolten. Normal bemanning er nok 3-5 arbeidsplasser, noe som bekreftes av vårt gjennomsnittsoverslag for bransjen. Det kan virke som prosjektet forsøker å fremme politisk interesse og godvilje for prosjektet, gjennom å uttrykke optimistiske anslag om en masse arbeidsplasser.

Det kan også tyde på at snaue driftsmarginer er underkommunisert til myndigheter, politikere og publikum. Om markedet er villig til å betale for dette i tillegg til andre kostnader som vil påløpe er det ikke redegjort for.

Forutsetning for all sikker og stabil industriell drift er tilstrekkelige driftsmarginer. Det er ingenting i søknaden som tyder på at søker har tilgang til radikalt mer lønnsom teknologi enn det som er vanlig i bransjen.

Gamle data:

Data for vannføringen i vassdraget er hentet fra 1980-1990 tallet. Dette er gamle data.

Sjøvannets kvalitet:

Fossing tresliperi har hatt drift her i mange år. Gjennom utslipp må en forvente at dette har påvirket miljøet i den trange fjordarmen. Resipientforholdene kan være påvirket gjennom dette og bør utredes.

Laksefiske og verdiskaping (klipp fra Miljødirektoratets hjemmeside)

Laksefisket er en viktig del av bygdeturismen i mange norske distrikter. Tilreisende fiskere kjøper varer og tjenester, og det styrker næringslivet og gir sesongarbeid.

Laksefiske er viktig for bygdeturismen i mange regioner:

Laksefisket i elvene drives både av lokale og tilreisende fiskere. Mens laksefisket skaper trivsel og livskvalitet hos de lokale, gir laksefisket for tilreisende også grunnlag for betydelig turistvirksomhet.

Gir inntekter og arbeidsplasser:

Kjøp av fiskekort, leie av husvære, servering, matvarer og fiskeutstyr og i noen tilfeller leie av guide eller roer, skaper inntektsmuligheter og arbeidsplasser langs de norske lakseelvene.

Anslått omsetning på opp mot en milliard (for hele landet):

Det anslås at laksefisket i elvene inklusive ringvirkninger skaper en omsetning i lokalsamfunnene på opp mot en milliard kroner hver sommer, fordelt på ca en million fiskedager.

Konklusjon:

Vi undertegnede er alvorlig bekymret for at det omsøkte anlegget kan føre til rømming av oppdrettsfisk og spredning av fiskesykdom og parasitter og på den måten kunne ha katastrofale virkninger på vill-laksen på Skagerakkysten.

Vi mener anlegget er lite utredet og kan ha svakt økonomisk resultat. Vi mener det omsøkte tiltakets farer og påregnelige ulemper er større enn nytten. Vi tenker på nevnte farer for vill-laks og all nåværende og framtidig næring basert på fritidsfiske etter denne. Betydelig utbygging av fritidshus med handel og tjenesteaktivitet i Kragerøskjærgården kan være best tjent med at Kragerøfjorden er en ren og sykdomsfri fjord.

Vi ønsker at lakseoppdrett blir landbasert med tankanlegg minst 200m fra strandkant slik at rømming ikke kommer fram til havet. Vi kan ikke se at dette er mulig på det aktuelle området i Fossing. Et etableringsområde må ha sikker forsyning av rikelig med vann. Fossing har ikke det og høy grad av resirkulering må gi krevende drift.

Verdien av Fritidsfiske etter Vill-laks i et fullrekruttert Kragerøvassdrag er forsiktig beregnet til ca 20 mill kr. pr år. I tillegg kommer verdien av sjøørretfiske i vassdraget som vi ikke har utredet. Verdien av fritidsfiske i Herrevassdraget, Skiensvassdraget og Nummedalslågen har vi ikke tall for, men Nummedalslågen er en av Norges beste lakseelver.

Kragerøvassdragets Grunneierlag har behandlet denne høringsuttalelsen i styremøte i dag 15. september og styret har enstemmig sluttet seg til uttalelsen.

Vennlig hilsen

Kragerøvassdragets Grunneierlag

Leif Grønstad

Leder

Arne Larsen

Kasserer